

Mreža Žena Kosova

Podržava, zaštiti i promoviše prava i interese žena i devojaka

8. decembar 2015. g.

Poštovani poslanici Skupštine Republike Kosovo,

Kao građani Kosova i poreski obveznici koji imaju pravo da učestvuju u demokratskom procesu planiranja budžeta Kosova, pišemo vam kako bismo izrazili našu zabrinutost u pogledu postojećeg predloga budžeta za 2016. godinu. Mi smatramo da predlog budžeta ne odražava na adekvatan način osnovne potrebe građana Kosova. Naime, tražimo da se u predlogu budžeta za 2016. godinu izvrše dole navedene izmene pre njegovog usvajanja. Više detalja i šira objašnjenja možete naći u nastavku teksta. Sve preporuke su zasnovane na istraživanjima koja je nedavno sprovela Mreža žena Kosova (MŽK), a koja se mogu naći na našem sajtu, ili tražiti po potrebi.

Kratak pregled preporuka za Budžet 2016		
Da se smanji iznos izdvojen u budžetskim stavkama za:	Ekonomska kategorija	Iznos
Skupštinu Republike Kosovo	Plate i dnevnice	- 2,023,547€
Sva ministarstva: dnevnice za zvaničnike	Plate i dnevnice Roba i usluge ¹	- ~6,000,000€
Odluka 02/59 o platama	Plate i dnevnice	?
Da se poveća iznos izdvojen za:		
MONT, Kapitalne investicije u predškolske ustanove	Kapitalne investicije	+5,500,000€
MONT, Plate za nastavnike/vaspitače u predškolskim ustanovama	Plate i dnevnice	+43,200€
Studentski centar, Priština	Kapitalne investicije	+100,000€
MRSZ – Socijalne usluge za prihvatilišta za rodno zasnovano nasilje	Subvencije i transferi	+90,000€
MRSZ – Penzije za žrtve seksualnog nasilja tokom rata	Subvencije i transferi	+€ 1,800,000
MRSZ – Penzije za negovatelje civilnih invalida	Subvencije i transferi	+ €72,240

Da se smanje rashodi za plate poslanika: Ukupan predloženi budžet za poslanike u 2016. godini iznosi 4.047.093 €, koji kada se podeli na 12 meseci dobijamo prosečan iznos od 2.810 € po poslaniku mesečno, ako uzmemo u obzir ekonomsku kategoriju „Plate i dnevnice“ u celini. Prema Ministarstvu trgovine i industrije, prosečna mesečna plata na Kosovu iznosi 360 €. Mi smatramo da jedan poslanik Skupštine koji prima platu **skoro osam puta veću** od plate prosečnog građanina Kosova, ne može dostojno da zastupa interese kosovskih građana. Dalje, s obzirom na blokadu koja je postojala u Skupštini nekoliko meseci u 2015. godini, smatramo da poslanici nisu zaslužiti tako visoke plate, iz razloga što nisu mogli da prevaziđu svoje nesuglasice u slučaju kada su stvarne potrebe sa kojima su se suočavali kosovski građani u svom svakodnevnom životu bile ugrožene. Mi okrivljujemo kako poziciju, tako i opoziciju zbog njihovog neuspeha da pronađu sredinu u pitanjima koja utiču na svakodnevni život kosovskih građana. Stoga, mi smatramo da poslanici ne zaslužuju tako visoke plate. Upućujemo poziv da se ova budžetska stavka **prepolovi**, što bi ukupno iznosilo 2.023.547 €, u svrhu da se sredstva koja ostanu iskoriste za dobrobit svih kosovskih građana, onako kako je predloženo u nastavku teksta. Ovo bi opet omogućilo poslanicima da primaju platu koja je u proseku **četiri puta** veća od prosečne mesečne plate na Kosovu. Na ovaj način bi se iznos od 2.023.547 € sačuvao za druge potrebe, koje su opisane u nastavku teksta.

Da se privremeno suspenduju dnevnice za posete u inostranstvu i da se smanje troškovi za dnevnice: Prema Pokretu FOL, više od 3.305.026 € je utrošeno za dnevnice na Kosovu samo u 2014. godini. Pored toga, više od polovine kosovskih institucija je odbilo da budu transparentno u vezi sa ovim

¹ Veoma je konfuzna činjenica da MŽK ima dokaza da se sredstva za dnevnice uzimaju iz obe ove kategorije rashoda.

Mreža Žena Kosova

Podržava, zaštiti i promovise prava i interese žena i devojaka

informacijama; a procenjuje se da je u proseku potrošeno dva puta više od toga. Naše iskustvo u realizaciji istraživanja sa različitim institucijama ukazuje da se mnogi ključni zvaničnici skoro *uvek* nalaze u studijskim posetama i radnim grupama u inostranstvu. Ako se *uvek* nalaze u inostranstvu, kako onda uspeavaju da izvršavaju svoje odgovornosti na Kosovu? Pod dva, organizacija poseta u inostranstvu prebacuje veoma ograničena sredstva Kosova u druge zemlje, umesto da se ta dragocena sredstva ponovo investiraju na Kosovu. Pod tri, verujemo da bi sume koje se troše na dnevnice za ova putovanja mogle biti potrošene na bolje načine od kojih bi koristi imali kosovski građani. Iako zbog nedostatka transparentnosti u pogledu trenutnih troškova ne možemo da izračunamo koliko bi se novca uštedelo, ocenjujemo da bi se moglo uštedeti i do 6 miliona evra. Dalje, tražimo veću odgovornost od svih vladinih institucija u pogledu toga kako i ko troši dnevnicu, s obzirom da je ovo deo njihove obaveze za integrisanje rodno odgovornog budžetiranja.

Da se povuče odluka 02/59 o platama zamenika premijera, ministara, zamenika ministara i direktora Obaveštajne agencije Kosova (OAK), koja je doneta dana 17.11.2015. godine. Prema ovoj odluci, zamenici premijera, ministri i direktor Obaveštajne agencije Kosova (OAK) će nastaviti da primaju 70% svojih plata od Vlade Kosova još godinu dana nakon okončanja svog mandata. Zamenici ministara će primati 70% svoje plate još šest meseci nakon okončanja svog mandata. Imajući u vidu veliki broj ministara (22), kao i zamenika ministara (27+)² koliko ih ima Kosovo, MŽK smatra da bi se ovaj novac mogao mnogo bolje utrošiti za pronalaženje rešenja za smanjenje nezaposlenosti (vidi u daljem tekstu), nego da se troši na vladine zvaničnike za koje verovatno nije teško da pronađu posao nakon završetka svog mandata.

Da se poveća budžet za Odsek za predškolsko obrazovanje pri Ministarstvu obrazovanja, nauke i tehnologije (MONT) za izgradnju većeg broja predškolskih ustanova. U 2014. godini, 41,6% žena na Kosovu je bilo nezaposleno, dok je procenat žena koje su bile ekonomski neaktivne iznosio 78,6%. U 2015. godini, 24,7% žena koje nisu radile (i 3,7% muškaraca) su rekle da je glavni razlog za to što ne rade taj što imaju druge dužnosti u kući, uključujući i negu dece i starijih (opštenacionalna anketa porodičnih domaćinstava od strane MŽK). Nega je jedan među glavnim razlozima koji sprečava žene da se uključe na tržište rada. Trenutno Kosovo nema dovoljno ustanova i javnih obdaništa koja su finansijska pristupačna, zbog čega nije ispunjeni ciljevi EU za negu i obrazovanje dece u ranom uzrastu (opisan u ciljevima iz Barselone). Investiranje u više predškolskih ustanova i obdaništa moglo bi da pruži negu, što bi omogućilo, posebno većem broju žena da učestvuju na tržištu rada, a stvorila bi se i nova radna mesta za žene i muškarce. U predlogu budžeta za 2016. godinu, trenutni budžet za „kapitalne investicije u preduniverzitetsko obrazovanje“ iznosi 9.470.000 €, uključujući i vladin grant u iznosu od 8.570.000€. Prema zvaničnicima MONT-a, izgradnja jedne nove predškolske ustanove, po „tipskom“ modelu, uključujući i inventar, koštala bi 550.000€. Investiranje u 10 novih predškolskih ustanova/obdaništa sa prosekom od 12 vaspitača u svakoj, moglo bi da stvori 120 novih radnih mesta, što bi doprinelo naporima vlade na smanjenju nezaposlenosti. Na osnovu prosečne plate na Kosovu, bilo bi potrebno i povećanje od 43.200 € za kategoriju plata i dnevnica, u istoj budžetskoj stavci. Ovo bi doprinelo da Kosovo ispuni ciljeve EU za predškolsko obrazovanje i da poveća kvalitet obrazovanja dece, što je od ključnog značaja za dalji razvoj Kosova.

Da se poveća budžetsko izdvajanje za Studentski centar. Trenutno je planirano da se za Studentski centar izdvoji 600.000 € za kapitalne izdatke. Iako je univerzitet sagradio novi studentski dom u 2015. godini, i dalje ima mesta za samo 44,5% onih koji se prijavljuju za stanovanje. Žane i devojke čine većinu studenata koji stanuju u studentskim domovima (60,3%). One se verovatno više oslanjaju na ovakvu vrstu stanovanja nego mladići jer je ono pristupačnije i pruža sigurnost. Povećanje broja mesta za stanovanje u studentskim domovima u Studentskom centru omogućilo bi većem broju devojaka i mladića da pohađaju studije na univerzitetu, a posebno onima koji žive van Prištine, koji možda nemaju drugu mogućnost da pokriju troškove života i prevoza. Poboljšanje pristupa visokom obrazovanju može da doprinese

² Samo 27 imena zamenika ministara je objavljeno na sajtovima ministarstava, a MŽK zna da postoji još njih najmanje 10.

Mreža Žena Kosova

Podržava, zaštititi i promovirati prava i interese žena i devojaka

poboljšanju kapaciteta kosovske radne snage u budućnosti i smanjenju nezaposlenosti gledano dugoročno. Izgradnja jednog dodatnog studentskog doma koštala bi 100.000 € u kapitalnim izdacima.

Da se poveća budžet Odseka za socijalne usluge u MRSZ za finansiranje otvaranja još tri prihvatilišta za dečake/muškarce, za LGBTI osobe i za građane koji žive na severu Kosova, respektivno. Počev od meseca aprila 2015. godine, iznos koji se isplaćuje svakom prihvatilištu po smeštenoj osobi iznosi 208,33 € mesečno, odnosno maksimalno 30.000 € godišnje, po prihvatilištu, za osobe koje su pretrpele rodno zasnovano nasilje. Trenutno je planirano da budžetska stavka za Odsek za socijalne usluge MRSZ-a (subvencije i transferi) za 2016. godinu iznosi 4.500.000 €. MŽK predlaže da se ovaj iznos poveća za 90.000 € kako bi se finansirale još tri prihvatilišta više, koja bi na osnovu ugovora služila osobama kojima se prema istraživanjima MŽK ne pružaju usluge od strane postojećih prihvatilišta, uključujući mladiće/muškarce koji pretrpe nasilje u porodici; lezbijke, homoseksualne, biseksualne, transvestitne i interseksualne osobe (LGBTI); i jedno prihvatilište na severu Kosova.

Da se izdvoji budžet za žrtve seksualnog nasilja. Aktivisti su ocenili da bi ovo moglo da košta oko 1.800.000 € u 2016. godini prema novom Zakonu, kako bi 500 žrtava seksualnog nasilja dobijalo po 300 € mesečno. Ovo se mora pažljivo pratiti za buduća budžetska planiranja.

Da se poveća budžet za osobe koje neguju civilne ratne invalide na Kosovu. Penzija za negovatelje invalida OVK je 4,5 veća od penzija negovatelja civilnih invalida. Međutim, posao koji oni odrađuju je isti. Imajući u vidu princip EU da se za isti posao plaća jednako, ovo je diskriminatorno prema negovateljima civilnih invalida, a to su u većini slučajeva žene iz ruralnih područja. Trenutno je planirano da budžet koji je izdvojen za Odsek za porodice palih boraca i ratnih vojnih invalida, u ekonomskoj kategoriji subvencije i transferi iznosi 38.000.000 € za 2016. godinu, i trebalo da se poveća za 72.240 € kako bi se izjednačila ova nejednakost.

U principu, tražimo da u budućem periodu pokrenete zvanično istraživanje o izrazito nezadovoljenim potrebama na Kosovu u uslugama rada nege starijih osoba, dece i osoba sa invaliditetom. Ulaganjem u sektoru nege na Kosovu moglo bi se stvoriti na hiljade radnih mesta, smanjiti nezaposlenost, a posebno bi se većem broju žena omogućilo da budu deo radne snage.

Mi bismo bili spremni da vam pružimo dodatne dokaze koji potkrepljuju naše preporuke, ako bi vam to bilo potrebno.

Igballe Rogova
Izvršna direktorka
Mreža Žena Kosova